

1. Obiekt

RZEŻNIA (ZESPÓŁ)

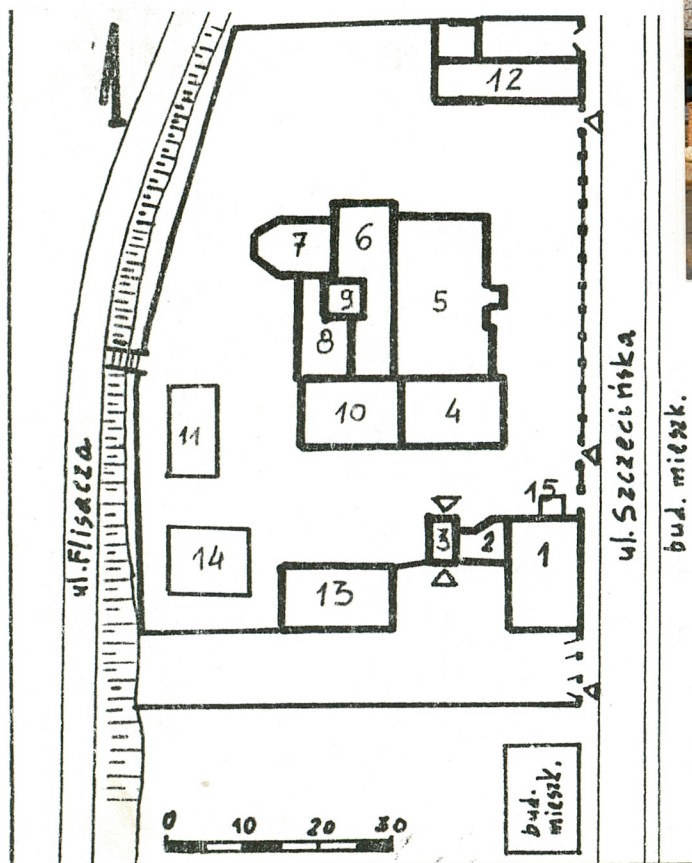
2. Czas powstania

pocz. XX w.

3. Miejscowość

GRYFINO

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

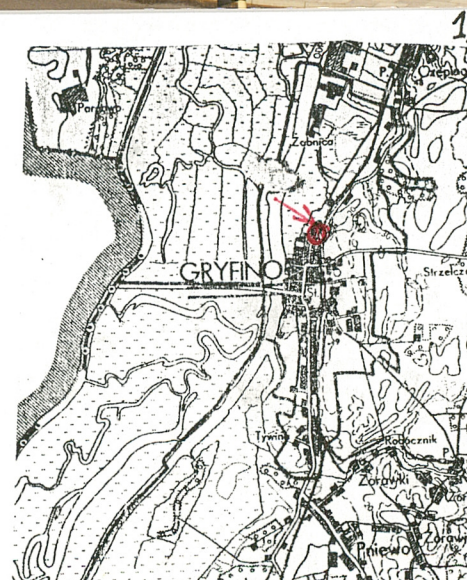

SYTUACJA 1:1000

obiekty historycznego założenia

1. bud. administracyjno-mieszkalny
2. bud. administracyjny
3. wartownia
4. hala uboju
5. hala wyrobów wędliniarskich
6. hala rozbioru
7. magazyn (chłodnia)
8. kotłownia
9. wieża ciśnień
10. hala rozbioru
11. osadnik ścieków
12. magazyn
13. magazyn (żywno?)
14. kontener
15. wartownia

obiekty nowe:

4. Adres

ul. Szczecińska 37

74-100 Gryfino

nr hipoteczny

nr ewidencyjny: dz. nr 64 (obręb 3 Gryfino)

5. Przynależność administracyjna

województwo szczecińskie

gmina : Gryfino pow. GRYPIN'ski

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Greifenhagen (do 1945 r.)

(ulicy: Stettiner-Strasse)

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975 r.

województwo szczecińskie

powiat: Gryfino

8. Właściciel i jego adres

Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe
"CETRUM" s.c.

ul. Rapackiego 3
74-100 Gryfino

9. Użytkownik i jego adres

10. Rejestr zabytków

Nr A-91 data 19.02.2002

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Rzeźnia przy ul. Szczecińskiej obecnie istniejącą zabudowę otrzymała na początku XX w.. Wskazuje na to architektura budynków, o formach i wystroju charakterystycznych dla obiektów przemysłowych końca XIX i pocz. XX w. (klinkierowe elewacje ze skromnym detałem uformowany w cegle). Data budowy (rozbudowy ?) zespołu rzeźni była uwieczniona na kamiennej płycie na frontowej elewacji jednego z budynków oraz na wiatrowskazie na wieży ze zbiornikiem wodnym. Obie daty są obecnie nieczytelne. Rzeźnia powstała na terenach przemysłowego Przedmieścia Szczecińskiego (Stettiner Vorst). Przedmieście założone zostało w 1845 r. na północ od Starego Miasta, przy drodze do Szczecina.

Pod koniec XIX w. ludność Gryfina wynosiła 6693 osób.

Na początku XX w. w zakład zajmował się wyrobem wędlin oraz konserw i nosił nazwę "Wurst- und Fleisch-Konservenfabrik".

Zabudowania rzeźni wzniesiono z cegły. Kompozycja brył obiektów i architektura poszczególnych budynków zostały starannie opracowane. Elewacje z czerwonej cegły mają detal (nadproża opaski) z cegły żółtej. Szczyty zaakcentowane są schodkową attyką. Wzdłuż ul. Szczecińskiej parcela rzeźni otoczona jest ażurowym ogrodzeniem z kutych przesł na ceglanych filarach.

Po 1945 r. rzeźnia funkcjonowała nadal jako masarnia pod zarządem Powszechniej Spółdzielni Spożywców "Społem". Od 1994 r. zaprzestano produkcji a obiekty sprzedano.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

ORIENTACJA: zespół budynków rzeźni zlokalizowany jest na płn. od centrum miasta, przy ul. Szczecińskiej. Parcela rzeźni zajmuje teren po zach. stronie ulicy i dochodzi do ul. Flisackiej (równoległej do ul. Szczecińskiej). Front zespołu, z budynkiem mieszkalno-administracyjnym (1), zwrócony jest w stronę ul. Szczecińskiej.

KOMPOZYCJA ZESPOŁU: zabudowania rzeźni stoją na czworobocznym placu, otoczonym wysokim ceglany murem a od strony ul. Szczecińskiej kutym ogrodzeniem na ceglanych filarach.

W centrum placu postawiono kompleks budynków produkcyjnych (4 -7, 10), z kotłownią (8) i wieżą ciśnień (9), które tworzą zwartą bryłę, na którą dominuje dwiema kondygnacjami czworoboczna wieża ciśnień. Większość budynków posiada jedną kondygnację ale obiekty pośrodku kompleksu (kotłownia, wieża ciśnień) wypiętrzają się ponad obrzeżne, niższe obiekty.

Bryła zwanego kompleksu budynków produkcyjnych jest rozczłonowana ryzalitami, zakończonymi schodkową attyką (elewacje wschodnia i północna) oraz zróżnicowaną wysokością i formą dachów, kryjących poszczególne obiekty. Front zabudowań zespołu rzeźni jest wyraźnie zwrócony ku ul. Szczecińskiej, co jest widoczne w starannym opracowaniu elewacji wschodnich wszystkich obiektów oraz w formie ogrodzenia. Wzdłuż ul. Szczecińskiej postawiono ażurowe ogrodzenie na ceglanych filarach, z ozdobnymi, kutymi przesłami a przy ul. Flisackiej - mur ceglany.

Przy ul. Szczecińskiej stoi (w układzie kalenicowym) trzykondygnacyjny budynek administracyjno-mieszkalny (1), akcentujący płd. - wsch. narożnik działki rzeźni. W płn. - wsch. narożniku usytuowany jest (szczytem do ulicy) parterowy budynek magazynowy (12).

W zach. części parceli zbudowano osadnik ścieków, co było związane z ciekim wodnym, przepływającym równoległe do ul. Flisackiej.

Wjazdy na parcelę rzeźni umieszczone są od frontu - od ul. Szczecińskiej. Rzeźnia posiada trzy wjazdy (bramy wjazdowe z furtami dla pieszych): po obu stronach budynku mieszkalno-administracyjnego (1) oraz na płn. krańcu parceli, przy budynku magazynowym (12). Rozmieszczenie wjazdów związane jest z ciągiem technologicznym. Wjazd po płd. stronie bud. administracyjno-mieszkalnego (1) przeznaczony był dla dowozu żywca i prowadził na zamknięty dziedziniec, oddzielony od zabudowań rzeźni. Brama przy płn. ścianie budynku administracyjno-mieszkalnego była głównym wjazdem - dla odbiorców produktów rzeźni. Wjazd na płn. krańcu służył jako gospodarczy.

Budynki zespołu rzeźni wzniesiono z ceramicznej cegły, na kamiennych cokołach. Ściany obwodowe wzmocnione lizenami. Górna kondygnacja wieży postawiona została w konstrukcji szkieletowej drewnianej z ceglany, otynkowanym wypełnieniem. Obiekty, w większości jednokondygnacyjne, przykryte są dachami o zróżnicowanym kształcie - od niemal płaskich dachów dwuspadowych (budynki 2, 3, 6, 7, 10, 12, 13), do wysokich dwuspadowych dachów (nad budynkami 4, 5). Wieża ciśnień (9) ma dach dwuspadowy z naczółkami. Podobnie, jak budynek administracyjno - mieszkalny (1). **Dachy** niskie pokryte papą a na dachach wysokich (bud. administracyjny, hala produkcji wędliniarskiej, wieża) oraz na attykach szczytów zastosowano ceramiczną dachówkę glazurowaną. Konstrukcje **stropów** w większości budynków drewniane a w kotłowni i wieży masywne stropy typu Kleina. **Wieżby** drewniane, płatwiowo-kleszczowe. W halach rozbioru i produkcji wędlin (4, 5) odsłonięta więźba wsparta jest na drewnianych słupach. W kompleksie budynków produkcyjnych wnętrza są doświetlane świetlikami, wysuniętymi ponad połacie dachowe i przykrytymi odrębnymi daszkami.

Stolarka okienna i drzwiowa w bud. administracyjnym została wymieniona (zostały tylko dwa stare okna); w budynkach produkcyjnych drzwi są zabezpieczone blachą a wielopodziałowe okna szklone w metalowych ramach.

Elewacje z czerwonej cegły zdobione są detałem wyrobionym z żółtej cegły. Z niej wykonane są nadproża okienne i gzymsy kordonowe. Frontowa wschodnia ściana kompleksu budynków produkcyjnych zaakcentowana jest dwukondygnacyjnym ryzalitem zakończonym schodkową attyką. W szczycie znajduje się kamienna tablica, na której utrwalono datę budowy rzeźni (1909, 1900 ?) obecnie nieczytelną. Elewacja ryzalitu na parterze przepruta jest szerokim oknem z odcinkowym nadprożem a tuż ponad nim jest ostrolukowa płycina wypełniona 3-ma łukowymi oknami i oknusem.

Dawne **wyposażenie** rzeźni nie zachowane.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa pow. działki rzeźni - 0,55 ha	16. Przeznaczenie pierwotne rzeźnia	17. Użytkowanie obecne hurtownia
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) W budynkach zespołu rzeźni nie prowadzono większych prac budowlanych lub konserwatorskich. W budynku mieszkalno-administracyjnym wymieniono oryginalną stolarkę i zmodernizowano wnętrze (lata 80-te).		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny poszczególnych elementów konstrukcyjnych budynków rzeźni jest dobry. Stan zachowania oryginalnej architektury i konstrukcji większości budynków również dobry. W budynku mieszkalno-administracyjnym wymieniono dawną stolarkę okienną. Kompozycja zespołu dobrze zachowana. Jedynie w pld. - zach. narożniku parceli rzeźni postawiono kontener.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zespół budynków rzeźni (wraz z ogrodzeniem) powinien być zachowany, jako przykład zabudowań przemysłowych z pocz. XX w. , o starannie opracowanej architekturze, dobrze zachowanej. Postuluje się wpisanie do rejestru zabytków całego zespołu, łącznie z ogrodzeniem.			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

Mapy m. Gryfino (skala 1:25000) z k. XIX w. i 1.20-tych XX w. (w zb. OW PSOZ Szczecin)

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst.....Jakub Kulesza, październik 1998 r.
(imię, nazwisko, data, podpis)

j.w.

plany, rysunki.....

zdjęcia, fotogr. : j.w.

miejsce przechowywania negatywów : PSOZ OW Szczecin

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW
PRAWA AUTORSKIEGO

22. Bibliografia

- . Berghaus H., Landbuch des Herzogthums Stettin und Kammin und HinterPommern,
Th. II, Bd. III, Anklam/Berlin 1868
- Barran A., Atlas der Stadt Pommern, Berlin 1986

**25.. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska
wypełniających)**

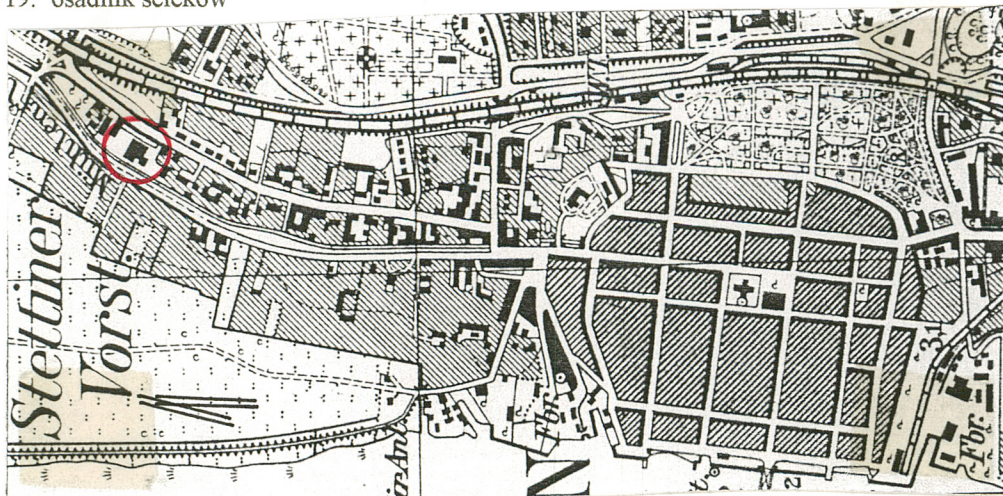
26. Załączniki

Wkładki nr 1 - 4

1. Miejscowość : GRYFINO	4 Obiekt (nazwa jak w karcie) RZEŻNIA (zespół) ul. Szczecińska 37	4. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) zdjęcia, plan miasta z l.20-tych XX w.
2. Gmina: Gryfino		
3. Województwo: szczecińskie		

Opis zdjęć:

1. widok na kompleks budynków produkcyjnych od strony NE
2. bud. mieszkalno-administracyjny 1) - elewacja frontowa E i boczna N
3. j.w. - fasada i elewacja boczna S - widoczne wjazdy po prawej i lewej stronie budynku
4. bud. administracyjny (2) - elewacja N
5. główny wjazd po N stronie bud. administracyjno-mieszkalnego(1)
6. widok na zespół od NE, na 1-szym planie magazyn (12), widoczne kute ogrodzenie wzdłuż ul. Szczecińskiej
7. kompleks bud. produkcyjnych od strony ul. Szczecińskiej
8. wieża wodna od E, widoczna glazurowana dachówka na dachach wieży i hali (5)
9. wschodni ryzalit hali produkcyjnej wędlin (5)
10. j.w. - kamienna tablica na szczycie, napis skuty
11. wejście do hali produkcyjnej (5) w ścianie E
12. hale produkcji (5) i rozbioru (6) elewacje N
13. hala (6) - elewacja N, ponad nią w głębi wieża i dach kotłowni.
14. widok na kompleks bud. produkcyjnych od NW
15. magazyn - chłodnia (7) - widok od NW
16. j. w. - partia W ściany S, widoczny charakterystycznie ścięty narożnik
17. kotłownia od SW
18. widok na wieżę i kotłownię od W
19. osadnik ścieków

Wkładkę założył: J.Kulesza, 1998 r.

Miejsce przechowywania negatywów: OW PSOZ Szczecin

2.

3.

4.

5.

6.

1. Miejscowość.....	GRYFINO	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	Gryfino	RZEZNIA (zespół)	zdjęcia
3. Województwo.....	szczecińskie	ul. Szczecińska 37	

7.

8

Wkładkę założył: J. Kulesza, 1998 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: OW PSOZ Szczecin
(nazwa, adres)

9.

10.

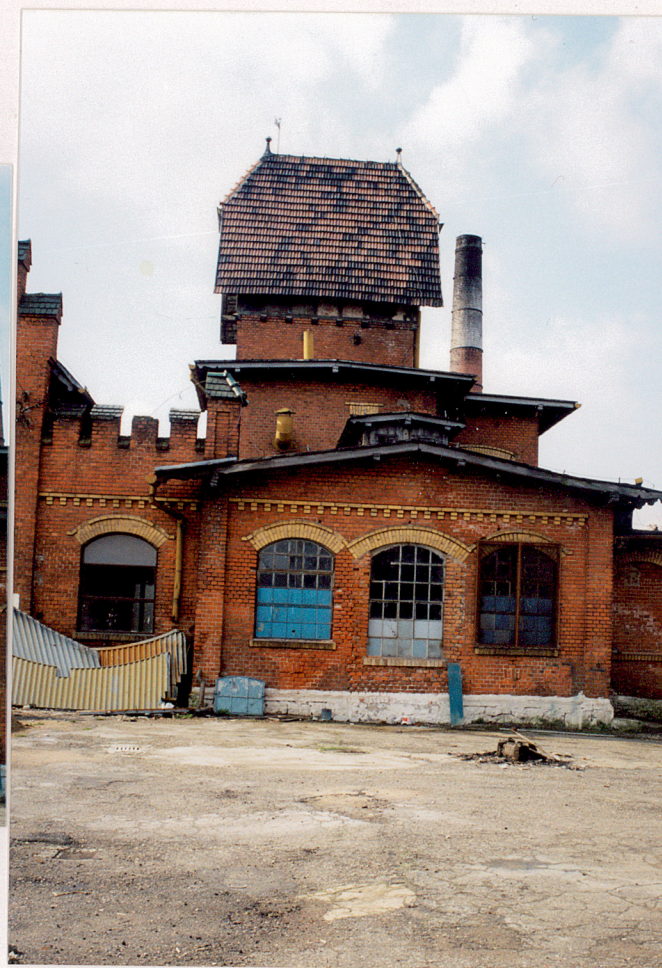

11.

1. Miejscowość GRYFINO	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina Gryfino	RZEZNIA (zespół)	zdjęcia
3. Województwo szczecińskie	ul. Szczecińska 37	

12.

13.

14.

Wkładkę założył: J. Kulesza, 1998 r.

(imię, nazwisko, data)

OW PSOZ Szczecin

Miejsce przechowywania negatywów:

15.

16.

17.

1. Miejscowość.....	GRYFINO	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	Gryfino	RZEZNIA (zespół)	zdjęcia
3. Województwo.....	szczecińskie	ul. Szczecińska 37	

18.

19.

Wkładkę założył: J. Kulesza, 1998 r.
(imię, nazwisko, data)
 Miejsce przechowywania negatywów: OW PSOZ Szczecin